

PHD-ÉRTEKEZÉS TÉZISEI

Földtudományok Doktori Iskola

**Perforálódó rurális településhálózat
A vidéki terek sajátos átalakulási folyamatai magyarországi
példákon**

Máté Éva

Pécsi Tudományegyetem
Természettudományi Kar

Pécs, 2021

A DOKTORI ISKOLA NEVE, CÍME: Pécsi Tudományegyetem, Földtudományok Doktori Iskola
7624. Pécs, Ifjúság útja 6.

A DOKTORI ISKOLA VEZETŐJE: Dr. Geresdi István
egyetemi tanár
PTE TTK Földrajzi és Földtudományi Intézet, Földtani és Meteorológiai Tanszék

A DOKTORI PROGRAM NEVE: Társadalomföldrajzi program

A DOKTORI PROGRAM VEZETŐJE: Dr. Trócsányi András
egyetemi docens
PTE TTK Földrajzi és Földtudományi Intézet, Társadalomföldrajzi és Urbanisztikai Tanszék

AZ ÉRTEKEZÉS TUDOMÁNYÁGA: Településföldrajz

TÉMAVEZETŐ: Dr. Pirisi Gábor
habilitált egyetemi adjunktus
PTE TTK Földrajzi és Földtudományi Intézet, Társadalomföldrajzi és Urbanisztikai Tanszék

1. Bevezetés

Vidéki tereink differenciálódási folyamatai az elmúlt években, évtizedekben jelentősen átforgalmazták a rurális térről kialakult fogalmainkat, beleértve a tértípus funkcionalitását, gazdasági sajátosságait és az ott élő társadalom életminőségét. A rurális újrastrukturálódás a vidéki társadalmak tértermelési folyamatainak differenciált jellegéből vezeti le a tértípusban zajló térbeli változásokat, amelyeket a vidék globalizálódásával, illetve a rurális települések urbanizációval összekapcsolódó fejlődésével magyaráz. A rurális újrastrukturálódásban kialakuló differenciált földrajzi tér multilaterális jelleget ölt, amelynek sajátossága, hogy egyazon fizikai teret a társadalom egyes rétegei eltérően használnak, így az ott értelmezhető társadalmi terek is többszintűek lehetnek.

Magyarország vidéki térségeinek újrastrukturálódási folyamatai jellegükben eltérnek a nyugat-európai trendektől, aminek háttere a poszt-szocialista országok eltérő térfejlődési sajátosságaiból vezethető le. Ennek egyik aspektusát a magyar társadalom megkésett modernizálódása jelenti, ami a paraszti társadalom átalakulásának és az urbanizáció kiteljesedésének 20. századi megjelenését jelenti. A későbbi vidéki társadalmi fejlődés sajátosságát pedig az jelentette, hogy míg a modern társadalmi értékek megjelenése és a társadalmi differenciálódás folyamata alig, hogy elkezdődtek, a rendszerváltozást követően újabb normarendszerrel, a posztmodern társadalmi értékrenddel találkozott az arra fel nem készült rurális népesség.

A magyar vidék újrastrukturálódásának sajátos formáját a gazdasági szféra begyűrűző válsága pecsételte meg, ami leginkább a rendszerváltozást követő évtizedben tudatosult. A strukturális válság elmélyülését sok esetben a korábbi munkahelyek megszűnése mellett a vidéken élő potenciális munkaerő-tömeg jellemzően alacsony iskolai végzettsége kísérette, ami kizárta az új befektetők megjelenését, a vidéki népesség relatív elszegényedése pedig a vállalkozások alapítását akadályozta.

Míndezt felerősítette a sajátos településszerkezet, a külső- és belső perifériákon jellemző zsáktelepülések, apró- és törpefalvak lakosai földrajzi pozíciójukból fakadóan is hátrányos helyzetbe kerültek, ráadásul az itt élők megélhetését korábban leginkább a mezőgazdaság jelentette, melynek megélhetési potenciálja részben a földtulajdoni viszonyok, részben az ágazat fizetőképessége miatt sem jelenthetnek ma alternatívát

ezekben a falvakban. A legkritikusabb problémát talán a központibb települések elérhetősége, illetve elérhetetlensége jelenti, ami jelentősen növeli a hátrányok halmozódását az érintett falvakban, külterületi helyeken.

Mindezen a téma szempontjából jelentősebbnek mondható sajátosságok ismeretében a rurális újrastrukturálódás magyarországi esete a vidéki terekben egyfelől olyan módon okozott társadalmi differenciálódást, hogy az egyes társadalmi csoportok közötti töréseket leginkább az eltérő térbeli és társadalmi mobilitás szintje határozta meg, ugyanakkor az egyes csoportok közötti különbségek nem tűnnek sem távolabbról, sem közelebről kirívóan nagyoknak. Az újrastrukturálódás másik specifikumaként a rurális települések földrajzi sajátosságai hordoznak jelentőséget, ugyanis az elaprózott településhálózat apróbb elemei eleve elzártabb helyzetben találhatók, ráadásul az eddig meg sem említett demográfiai zsugorodás folyamatai is negatívan érintik őket.

A vidék így kialakuló válságának kezelése sem enyhít az izolált társadalmak helyzetén. A települési funkciók és az intézmények centralizálódása bár természetes és logikus következménye a zsugorodásnak, de erős negatív visszacsatolásokkal jár, a romló reprezentáció révén is az elvándorlást vagy az elszigetelődést fokozza. Mindemellett a külső vidék-representáció is negatívvá vált, mind a politikai szféra, mind a médiakommunikáció, mind a más, városiasabb környezetben élő társadalom részéről. A vidék, mint válságtérület, a munkanélküliség helye, a gazdasági hátrányok és a szociális problémák halmozódásának helye jelenik meg a köztudatban és a kommunikációban, ami a társadalmi tér elszigetelődésének további tényezőjét képezheti.

A dolgozat címében is megfogalmazott *perforálódás* a felvázolt *térbeli-társadalmi differenciálódási folyamatot helyezi a kutatás középpontjába*. A településhálózat perforálódása alatt *a vidéki tér átalakulásának sajátos formáját értjük, amely során a településhálózat egyes vidéki elemeinek kapcsolatai leépülnek, felbomlanak, ennek következtében a település térben elszigetelődik, maga a hálózat pedig töredezetté vagy perforálttá válik*.

2. Célkitűzések

A kutatás *célja* elsősorban az, hogy *kísérletet tegyen a perforáció, mint elméleti koncepció igazolására*, valamint arra, hogy *felmérje milyen mértékben van jelen a rurális településhálózatok felbomlása a magyar*

településállomány valamennyi elemében, illetve milyen folyamatok határozzák meg és kísérik azt Magyarország tipikusnak mondható vidéki térségeiben. A dolgozat és annak tárgyát, a perforáció vizsgálatát mindezek alapján (és az elméleti kihíváson túl, ami a rurális településhálózatok perforálódási folyamatainak bevezetésére tesz kísérletet a társadalomföldrajzi fogalomrendszerbe) három főbb kutatási kérdés köré építettük fel:

- (1) Megfigyelhető-e a rurális terek perforálódása a magyar településhálózatban?
- (2) Milyen jellegzetességei figyelhetők meg a perforáció folyamatának Magyarország vidéki településhálózataiban?
- (3) Az érintett települési szereplők hogyan viszonyulnak a perforáció helyi- és térségi szinten jelentkező hatásaihoz?

A dolgozatban megfogalmazott hipotézisek a három főbb, komplexebb kutatási kérdéshez is igazodnak. Az öt hipotézist az elméleti koncepció alapvetései köré építettük fel.

- (1) A rurális újrastrukturálódás által létrehozott multilaterális vidéki térségek belső és külső kapcsolódási pontjai megriktnak, hiányoznak, ennek következtében az egyes társadalmi csoportok tértermelési gyakorlata főként a lakóhelyre korlátozódik.
- (2) Az újrastrukturálódásban funkcionálisan kiüresedő falvak központi településekkel kialakított kapcsolatai dependens állapotot eredményeznek, melynek hatására a kapcsolatok minősége hanyatlásnak indul, intenzitásuk csökken.
- (3) A perforációnak több szintje különíthető el aszerint, hogy a fizikailag elszigetelődő társadalmi csoportok mentális képét milyen mértékben formálja a településközi kapcsolatok eróziója térségi szinten.
- (4) A településhálózat perforálódása során az izolált települések térségi koncentrációja figyelhető meg.
- (5) A perforálódó településhálózat elemei és szereplői eltérő problémamezékeléssel és -kezeléssel lépnek fel a folyamat által támasztott kihívásokkal szemben.

3. Kutatási módszerek

A hipotézisek igazolásához háromlépcsős módszertant alkalmaztunk, aminek első elemét egy szekunder adatokon alapuló statisztikai adatelemzés képezte. A vizsgálatban alkalmazott mutatókat három tematikus csoportba soroltuk, így vizsgálva külön a társadalmi-, gazdasági- és

intézményi perforáció sajátosságait a teljes magyar településhálózatban. Az adatok normalizálásához Z-transzformációt alkalmaztunk. A három tematikus mutató átlagértéke a komplex perforációs index, ami a települések izolálódásának mértékét, településhálózatban való integráltságát méri. A perforáció folyamatának nyomon követése érdekében összehasonlítottuk a komplex mutató 1990-es és 2017-es értékeit és a területi sajátosságok változását is.

A módszertan második és harmadik lépcsőjét empirikus vizsgálatok tették ki. Második lépésként egy kérdőíves felmérést végeztünk el statisztikai módszerekkel lehatárolt rurális mintaterületeken. A dolgozat fő kutatási területe a Baranyai-Hegyhát, ahol összesen 49 település, ebből négy kisváros található. A kérdőíveket a falvakban töltöttük ki, összesen 404 érvényes kitöltéssel. A felmérés során véletlenszerű mintavételi eljárást alkalmaztunk a 18 éven felüli lakosság körében. A kérdőíves vizsgálat kontrollterületén ugyan ezzel az eljárással összesen 177 kitöltést regisztráltunk.

A perforációs kérdőív belső felépítése a rurális újrastrukturálódás elméleti pillérei köré épült, ennek megfelelően mérte a válaszadók társadalmi státuszát, szociális kapcsolataik intenzitását, térbeli izoláltságukat, illetve települési térreprezentációjukat. A kérdőív segítségével így négy részindexet határoztunk meg: társadalmi integráció, szociális integráció, térbeli integráció és reprezentációs index.

A kérdőíves indexek átlagából származik az integrálódási index, ami a válaszadók településhálózatban mérhető integráltságát, vagy épp perforálódását fejezi ki egy 0 és 1 közé eső értékkel. A vizsgált mintaterületen (Baranyai-Hegyhát) és a kérdőíves vizsgálat kontrollterületén (tabi kontrollterület) elsősorban az integrálódási index értékeivel határoztuk meg a perforáció sajátos folyamatait és területi képét.

A módszertan harmadik lépcsőjét mélyinterjúk jelentették, amelyek két körben, két eltérő célcsoporttal végeztünk el. Első körben vállalkozókkal készítettünk mélyinterjúkat a Baranyai-Hegyhát négy kisvárosában, Dombóváron, Komlón, Sásdon és Mágocson. Minden kisvárosban két-két interjú készült, így összesen nyolc térségi foglalkoztatót mértünk fel. A vállalkozói mélyinterjúk célja elsősorban az volt, hogy a térségi munkaerőpiac belső struktúráját felmérjük keresleti oldalon. Az interjúk feldolgozása során logikai mátrixokat alkalmaztunk a válaszok értelmezéséhez.

A mélyinterjúk készítésének második szakasza a települési mélyinterjúkat jelentette a Baranyai-Hegyháton, ahol településvezetőkkel, intézményi képviselőkkel, szociális munkatársakkal végeztünk felmérést. A települési interjúk fókuszában a helyi társadalmi-, gazdasági-, intézményi- és infrastrukturális folyamatok felmérése állt. Ezeket a tapasztalatokat logikai mátrixok segítségével dolgoztuk fel, egyrészt, hogy az egyes szférák differenciálódását felmérhessük, másrészt, hogy értelmezhesük őket a perforáció folyamatában. Emellett készült egy attitűdvizsgálat, ami az interjúalanyok empátiaszintje és a települések anyagi eszközei alapján határozott meg egy a reakciókat magyarázó települési karaktert.

4. Eredmények összefoglalása

A dolgozat hipotézisei közül hármat igazoltnak, kettőt részben igazoltnak értékeltünk a kutatás eredményei alapján. A következőkben igyekeztünk kiemelni a dolgozat eredményeinek azon részeit, amelyek ténylegesen hozzájárultak az egyes hipotézisek igazolásához, így azok rövid indoklásával igyekeztünk a téziseket alátámasztani.

- 1) A rurális újrastrukturálódás által létrehozott multilaterális vidéki tér belső és külső kapcsolódási pontjai megritkulnak, hiányoznak, ennek következtében az egyes társadalmi csoportok tértermelési gyakorlata főként a lakóhelyre korlátozódik.
 - A kérdőíves felmérés társadalmi mutatói, éppúgy, mint a társadalmi- és szociális izoláció, valamint a reprezentációs index értékei a társadalom multilaterális jellegére utalnak, ráadásul a társadalmi izoláció és a térbeli izoláció relatíve szoros összefüggést mutatott.
 - A statisztikai analízis, azon belül is leginkább a gazdasági izoláció elemzése rámutatott a hálózatok felbomlásának folyamatára. Mindez pedig összhangban áll a kérdőíves és interjú elemzés erre vonatkozó eredményeivel is.
 - A mélyinterjúk értékeléséből származó tapasztalatok is rámutatnak a vizsgált térség különböző csoportjainak elszigetelődésére több funkcionális szféra kapcsán.
 - Az empirikus vizsgálatok továbbá a fizikai elszigetelődés mentális izolációhoz vezető hatásait is igazolták. Összességében az első hipotézist ezek alapján igazoltnak értékelhetjük.
- 2) Az újrastrukturálódásban funkcionálisan kiüresedő falvak központi településekkel kialakított kapcsolatai dependens állapotot

eredményeznek, melynek hatására a kapcsolatok minősége hanyatlásnak indul, intenzitásuk csökken.

- A statisztikai mutatók intézményi izolációra vonatkozó eredményei az intézményi ellátás helyeinek javuló elérhetőségét mutatták, ugyanakkor az empirikus kutatás ennek ellenkezőjére utal.
 - Az empirikus vizsgálatok továbbá rámutattak a lakosság kényszerpályáira, amelyeket a szolgáltatások térbeli átszervezése okozott.
 - Mindezek ellenére a reprezentációs index csupán részben támasztotta alá ezeket a problémákat.
 - A reprezentációs index és a térbeli izoláció index értéke több település esetében is ellentétes, ami arra utal, hogy a fizikai elszigeteltség bár létező kihívás, az így a lakóhely fizikai környezetébe szoruló csoportok azzal intenzívebb kapcsolatot, ezáltal pozitívabb települési imázst alakítanak ki. Ezt a hipotézist a fentiek alapján csak részben tekintjük igazoltnak.
- 3) A perforációnak több szintje különíthető el aszerint, hogy a fizikailag elszigetelődő társadalmi csoportok mentális képét milyen mértékben formálja a településközi kapcsolatok erőzítőja térségi szinten.
- Mind a statisztikai, mind az empirikus vizsgálat eredményei kimutatták, hogy a települések kizáródási folyamatai nem írhatók le csupán két dimenzió mentén.
 - A statisztikai adatelemzés ugyanakkor az intézményi izoláció kapcsán a településhálózat lépcsőszerű különbségeit tárta fel. A gazdasági és társadalmi izoláció vizsgálata során viszont sokkal jellemzőbb volt az egyes településcsoportok közti folytonos átmenet, lejtő.
 - A kérdőíves vizsgálat rámutatott emellett arra is, hogy az integrált és integrálódó települések esetében is megjelennek perforált, illetve perforálódó csoportok.
 - Az integrált csoportok elhelyezkedése ugyan mutat területi koncentrációt, azonban a perforált csoportok jelenléte általános jelenségnek bizonyult a vizsgált térségek településein. Mindez arra utalhat, hogy a perforáció nem elsősorban térspecifikus folyamat, a „jó helyek” hatását leginkább a társadalom szélesebb spektrumú differenciálódásának indikátoraként értelmezhetjük.
 - Mindezek alapján a perforáció folyamatát inkább kétosztatúnak értékelhetjük a trendek alapján, az eredmények ugyanis arra utalnak,

hogya a községi csoportok és települések is egyik vagy másik véglet irányába mozdulnak el. Mindezek értelmében a harmadik hipotézis szintén részben igazoltnak tekinthető.

- 4) A településhálózat perforálódása során az izolált települések térségi koncentrációja figyelhető meg.
- A statisztikai elemzés időbeli összehasonlítása alapján megállapítható, hogy a leszakadás folyamata az érintett területeken kiterjedtebbé vált.
 - Mindezt az empirikus eredmények is igazolták, ugyanakkor az is kijelenthető, hogy nem teljes járási területek egyöntetű kiszakadását figyelhetjük meg, hanem az ebbe az irányba történő általános elmozdulás trendjeit.
 - A perforálódás térségi jellegét továbbá az is igazolta, hogy nem csupán a perforált csoportok nagy számával jellemezhető települések kisrodódását, hanem ezek mikroközpontjainak ilyen jellegű folyamatait is megtapasztalják a rurális terekben. A negyedik hipotézis így igazoltnak tekinthető.
- 5) A perforálódó településhálózat elemei és szereplői eltérő problémáérzékeléssel és -kezeléssel lépnek fel a folyamat által támasztott kihívásokkal szemben.
- A mélyinterjúk eredményeiből jól látható a települési vezetők és szereplők eltérő szerepvállalása és attitűdje az egyébként jól azonosított problémákkal szemben.
 - A települési attitűdök a perforálódó településhálózat negatív hatásaira adott sajátos reakció-típusokként is értelmezhetőek, amennyiben azok közvetett hatásait értékeljük, amelyek a kérdőíves eredményekkel való összevetésből jól tükröződtek.
 - A települési attitűdök mindemellett jól illeszkedtek a Baranyai-Hegyhát településeinek perforált-, illetve integrált tagjaihoz is, azokkal párhuzamokat állíthattunk fel. A mélyinterjúk további elemzése pedig arra is rávilágított, hogy a települési szereplők stratégiai megfontolásokból is igyekeznek lépéseket tenni a helyben jelentkező társadalmi-gazdasági kirekesztettség ellen. A hipotézist összességében igazoltnak tekinthetjük.

Összességében megállapítható, hogy a perforáció, mint a vidéki településhálózatok felbomlását leíró elméleti koncepció mind az országos, mind az empirikus vizsgálatok eredményei alapján valós, a települések

hétköznappjaiban is érzékelhető kihívás. Habár némelyik tézist részlegesen sikerült csupán igazolni, a folyamat jellegét érintő lényegi kérdésekben a várható eredményeket kaptuk. A dolgozat fő eredményeinek véleményünk szerint a következők tekinthetők:

- A kutatás egyik alapvető célja az volt, hogy a perforációt, mint a vidéki terek differenciálódásának és a rurális újrastrukturálódásnak egy sajátos térbeli- társadalmi folyamatait értelmező koncepciót bevezesse a településföldrajzi vizsgálatok közé. A kutatás több szakaszában is sikerült bizonyítani a *rurális településhálózat kontinuitásának hiányosságait*, és bár a vidéki települések és térségek dolgozatban szemléltetett problémaköre más koncepcionális megközelítésekben is a kutatások fókuszába került, a perforálódó településhálózat elmélete végsősoron a *térszerkezet felszakadozottságát és az egyes települési társadalmak ezen belül kimutatható feldarabolódását* írja le. A dolgozat elméleti aspektusának újszerűségét így nem abban látjuk, hogy egy teljesen új válasszal szolgált a periférius települések krízisére, inkább szolgált egy másik lehetséges értelmezési kerettel azokra.
- Fontos eredményként tekinthetünk a *perforáció által érintett településcsoportok térbeli expanziójára*, amit a statisztikai vizsgálat komplex indexének időbeli összehasonlítása mutatott ki. A közel harminc év alatt kialakuló térszerkezeti eltérések arra utalnak, hogy a *településhálózat egyfelől homogénebb lett* mind a centrumok térségeiben, mind a periférián, ugyanakkor azt is jelenti, hogy a településhálózat felbomlásának folyamata *nem kizárólag a legkisebb települési elemeket érinti, hanem átfogóbb*, akár mikrotérségi központokra, kisvárosokra is kiterjedő jelenség. Habár a statisztikai vizsgálatban társadalmi-, gazdasági- és intézményi mutatókat is alkalmaztunk, összességében a térbeli terjedés arra utal leginkább, hogy a *társadalmi csoportok immobilis jellege és térben való elszigetelődése az, ami erősíti a perforációt*.
- A *vidéki térségek társadalmainak multilaterális jellege* olyan szempontból jelenthet újszerű eredményeket a társadalomföldrajzi kutatásokban, hogy mindezt a társadalmi tértermelés részfolyamataira bontva értékeltük, ezzel együtt sikerült *kapcsolatot találnunk az egyes társadalmi státuszú csoportok térbeli megoszlása, informális kapcsolataik térszerkezeti jellege, valamint lakóhellyel kialakított*

kapcsolatuk, térreprezentációjuk között. Ezen belül fontos kiemelni az eredmények közül azt is, hogy a vizsgálat több szintjén *nem mutatkozott szoros kapcsolat az elszigetelődő csoportok térbelisége és lakóhelyük mérete, illetve földrajzi pozíciója között.* Magyarán a településhálózatból történő kiszakadás folyamatát nem tudtuk egyértelműen a fizikai értelemben elzárt települések csoportjához kötni, mivel az érintett csoportok megjelentek a mikrotérési központokban is. A települések pozíciója és mérete legfeljebb a kialakuló társadalmi csoportok számára volt jelentősebb hatással.

- A kutatás során sikerült rávilágítani arra is, hogy *a vidék társadalmi térfolyamataiban a térreprezentáció és a településekkel kialakított személyes viszony, vagy imázs milyen jelentős szereppel bír.* A dolgozatban bemutatott változók közül ugyanis a reprezentációs index értékei hozták sokszor a legmeglepőbb eredményeket, sokszor a többi index értékével ellentétesen. Az empirikus vizsgálat mélyinterjúkból szerzett eredményeivel ugyanakkor már szorosabb kapcsolatokat sikerült feltárni, így arra is sikerült rávilágítani a kutatás során, hogy *a települések vezetése és üzemeltetése, valamint a területi illetékességgel rendelkező szervezetek, intézmények tevékenységei jelentős hatást gyakorolnak a társadalom reprezentációjára helyi szinten.* Mindezzel egy, a kutatás kezdetekor nem várt összefüggést tártunk fel: *a perforáció folyamatában a fizikai elszigetelődés kevésbé vagy markánsan negatív nyomokat a helyi társadalom térérzetében, viszont a különböző ellátórendszerek működési sajátosságai jelentősen befolyásolhatják a folyamatot.*
- Módszertani megközelítésből nem alkalmaztunk újszerű eljárásokat, a felhasznált elemzési módszerek közül ugyanakkor kiemelhető *a települések attitűdvizsgálata,* amelyet a mélyinterjúk alapján készítettünk el. A válaszadók *empátiájának és anyagi eszközeinek két-dimenziós skálázásával* sikerült meghatározni négy, egymástól eltérő települési attitűdot, amelyek egyfelől a települések vezetésében, másfelől a térség hálózatainak fenntartásában mutattak nagy jelentőséget. Az attitűdvizsgálat véleményünk szerint kiterjeszhető, más társadalomföldrajzi kutatásokban is alkalmazható, elsősorban talán a településfejlesztés, a vidékfejlesztés, a turizmusföldrajz és a gazdaságföldrajz mikroökonómiai ága alkalmazhatja kvantitatív módszerként.

- A fentiekkel összhangban fontos eredménynek tartjuk a dolgozatban a *négy települési attitűd kapcsolatának és hatásának feltárását a településhálózat felszakadozásának folyamatában*. Az attitűdvizsgálat rámutatott arra is, hogy a települési vezetők empátiája, a településfenntartásban alkalmazott szociális háttérű gyakorlatok jellege szorosan kapcsolódik a perforáció folyamatához. *Az attitűdvizsgálat* egy másik, fontos eredményeként emelhetjük ki a *reprezentációs index értékeivel mutatott összefüggéseit*, ugyanis itt jól ki-mutatható volt például a paternalista attitűd és a kedvezőbb térreprezentáció kapcsolata. Mindezek ellenpontjaként a távolságtartó településeken mért relatíve alacsony térreprezentációs indexértékek jellemezték a Baranyai-Hegyhát falvait.

A témakörben megjelent publikációk jegyzéke

Folyóiratban megjelent publikációk

- Máté, É., & Pirisi, G. (2019). Rendhagyó dezurbanizáció? Külföldi beköltözők helye és szerepe a Baranyai-Hegyháton. *TELEPÜLÉSFÖLDRAJZI TANULMÁNYOK*, 8(2), 79–97.
- Alpek, B. L., & Máté, É. (2018). "Nagyon el vagyunk ám itt zárva" - Izolálódó települések a Baranyai-Hegyháton. *TELEPÜLÉSFÖLDRAJZI TANULMÁNYOK*, 7(1), 70–91.
- Trócsányi, A., Pirisi, G., & Máté, É. (2018). An interpretation attempt of Hungarian small towns' shrinking in a post-socialist transformation context. *CHASOPYS SOCIALNO-EKONOMICHNOYI HEOHRAFIYI / JOURNAL OF HUMAN GEOGRAPHY*, 24(1), 5–20.
- Makkai, B., Máté, É., Pirisi, G., & Trócsányi, A. (2017). Where Have All the Youngsters Gone? The Background and Consequences of Young Adults' Outmigration from Hungarian Small Towns. *EUROPEAN COUNTRY-SIDE*, 9(4), 789–807.
- Máté, É. (2017b). Perforált régiók? Izolálódó térségek a Dél-Dunántúlon. *FÖLDRAJZI KÖZLEMÉNYEK*, 141(2), 164–178.
- Pirisi, G., Kiss, B., & Máté, É. (2016). A kisvárosok szerepe a munkaerőingázásban. *TERÜLETI STATISZTIKA*, 56(4), 415–437.
- Pirisi, G., & Máté, É. (2014). Zsugorodó kisvárosok – kincstári optimizmus. *TERÜLETFEJLESZTÉS ÉS INNOVÁCIÓ*, 8(2), 28–39.

Egyéb helyen megjelent publikációk

- Makkai, B., Máté, É., Pirisi, G., & Trócsányi, A. (2018). Hová tűnnek a fiatalok? A fiatalok kisvárosokból történő elvándorlásának háttere és következményei. In: Pap, N; Szalai, G (szerk.) *Táj geográfus ecsettel Pécs, Magyarország: Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar (PTE TTK)*, (2018) pp. 99-118., 20 p.
- Máté, É. (2018b). A perforálódó települések társadalmi helyzete a Baranyai-Hegyhát területén - Egy kutatás előzetes eredményeiről. In: Fazekas, István; Kiss, Emőke; Lázár, István (szerk.) *Földrajzi tanulmányok 2018 Debrecen, Magyarország: MTA DAB Földtudományi Szakbizottság*, (2018) pp. 289-293., 5 p.
- Máté, É. (2018a). A dezurbanizáció sajátos formájának megjelenése a Baranyai-Hegyháton. In: Alpek, B. Levente (szerk.) *Földrajz, diverzitás*,

csomópontok: Tanulmánykötet a 70 éves Dövényi Zoltán professzor tiszteletére Pécs, Magyarország: IDResearch Kft., Publikon Kiadó, (2018) pp. 105-116., 12 p.

Máté, É., Pirisi, G., & Trócsányi, A. (2017). A felszakadozó térszerkezet Magyarországa - Esettanulmány a Dél-dunántúli régióból. In: Benő, Attila; Gúti, Erika; Juhász, Dezső; Szoták, Szilvia; Terbe, Erika; Trócsányi, András (szerk.) Tudományköziség és magyarságtudomány a nyelvi dimenziók tükrében: A VIII. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszus (Pécs, 2016) három szimpóziumának előadásai Törökbálint, Magyarország: Termini Egyesület, (2017) pp. 196-205., 10 p.

Konferenciaközlemények

Máté, Éva (2019a) Adapt or Fail? Local Reactions on Perforation Processes in Rural Hungary In: 7th EUGEO Congress: Re-imagining Europe's Future Society and Landscapes (2019) p. 233

Máté, Éva (2019b) A vidéki településhálózat perforálódására adott reakciók a Baranyai-Hegyhát területén In: Bálint, Csaba; Földi, Péter; Kápolnai, Zsombor; Kovács, Csaba József; Nagyné, Molnár Melinda (szerk.) Rurális térségek a 21. században tudományos konferencia : absztraktkötet Gödöllő, Magyarország : Doktoranduszok Országos Szövetsége (DOSZ), (2019) p. 42 , 1 p.

Máté, É. (2018c). Perforation tendencies of rural "others" and the production of isolated localities: mobility of the deprived in Baranyai hegyhát, Hungary. In EUROGEO 2018 : Geography for all (pp. 25–25).

Máté, É., & Alpek, B. L. (2017). Mobility patterns and isolated villages in rural Hungary. A case study from North-Baranya. In 6th EUGEO Congress = 6ème Congrès EUGEO (pp. 11–11).

Máté, É. (2017a). Challenges for master students – How do MSc students cope with career opportunities under their university studies? A case study from Budapest and Pécs, Hungary. In EUROGEO 2017 (pp. 15–15).

Máté, É., Németh, Á., & Pirisi, G. (2016). Landscape after the battle – urban development and structural changes in Pécs (Hungary) a former European Capital of Culture. In EUROGEO 2016 Geographic Information for a Better World (pp. 10–10).

- Máté, É. (2016a). Kisvárosok differenciált munkaerő-piaci szerepe a Bányai-hegyhát, egy zsugorodó vidéki térség területén. In Magyar Földrajzi Napok 2016 : konferenciakötet (pp. 109–109).
- Máté, É. (2016b). Transforming roles of competing low-level centres in the Hegyhát microregion. In New ideas and new generations of regional policy in Eastern Europe Presentation of conference (pp. 53–53).
- Pirisi, G., Makkai, B., Máté, É., & Trócsányi, A. (2016). Hova tűntek a fiatalok? Adalékok hazai kisvárosok népességmegtartó-képességéhez. In Magyar Földrajzi Napok 2016 (p. 67).
- Máté, É., Pirisi, G., & Trócsányi, A. (2015). Cultural economy and urban renewal in post-socialist context: the case of Pécs, Hungary. In Transforming cities, transformative cities, EURA 2015 Annual Conference (pp. 45–46).